

BILTEN

ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV
IN GEOMETROV SR SLOVENIJE

2

1967.....

B I L T E N
ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV SLOVENIJE

Leto 1967

Ljubljana, september 1967

Št. 2

Vsebina:		Stran
1.	Razgovor z direktorjem Geodetske uprave	1
2.	Zapisnik 9. redne seje sekretariata Zveze GIG Slovenije	3
3.	Zapisnik 1. seje predsedstva Zveze GIG Slovenije	7
4.	Kongres Zveze GIG Jugoslavije bo leta 1968	9
5.	12. mednarodni kongres geometrov bo v Londonu septembra 1968	11
6.	Geodetska uprava SRS: Iz "Informacije o problematiki in bodočih nalogah geodetske službe v SR Sloveniji"	13
7.	Miro Dešman: Poročilo o delu komisije za geodetska vprašanja pri republiškem odboru Sindikata gradbenih delavcev Slovenije	17
8.	Stanko Bahovec: Posvetovanje geodetskih strokovnjakov SR Slovenije	19
9.	Zorko Ukmar: O osnutku zakona o katastru komunalnih naprav in objektov	23
10.	Tomaž Banovec: Motorizirani nivelman v Nemški demokratični republiki	24
11.	Peter Šivic: Fotogrametrično snemanje prometnih nesreč	26
12.	Informacije: a) SR Bosna in Hercegovina je sprejela Zakon o geodetskem zavodu b) Zvezna geodetska uprava je samostojni upravni organ	30
13.	Obvestila uredniškega odbora "Biltena" - Pregled izdatkov za Bilten št. 1/67 Naročnina za "Bilten" za leto 1967 Sodelujte tudi v irv "Biltenu".	30

Izdala: Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije

Uredniški odbor: Franče Bratkovič, Ivan Golorej, Anton Košir, Stanko Majcen, Franjo Rudl, Marjan Smrekar.

Prispevke pošiljajte na naslov: Stanko Majcen, Geodetska uprava SRS - Ljubljana, Cankarjeva 5/III

Po naročilu objavljamo v Biltenu: oglase, razpise in podobno.

RAZGOVOR Z DIREKTORJEM GEODETSKE UPRAVE SRS

Zveza GIG Slovenije je prosila direktorja Geodetske uprave tov. Milana Naprudnika, dipl.ing.geodezije, da nam odgovori na naslednja vprašanja:

1. vprašanje: Znano nam je, da je o "Informaciji o problematiki in bodočih nalogah geodetske službe v SR Sloveniji", ki jo je sestavila geodetska uprava SRS, razpravljala odbor za socialno politiko in komunalna vprašanja izvršnega sveta skupščine SR Slovenije. Prosimo vas, če naj lahko seznanite z razpravo in sklepi seje navedenega odbora izvršnega sveta.

2. vprašanje: Kakor vemo, pripravlja geodetska uprava SRS teze oziroma osnutek zakona o geodetski službi. Ali nam lahko poveste, kdaj bodo te teze oziroma osnutek izdelane in dare v javno razpravo in ali nam lahko izdate kako posebnost v zvezi s tem zakonom?

3. vprašanje: Često se v geodetskih krogih razpravlja o organizaciji geodetske službe in področju dela geodetskih upravnih organov in delovnih organizacij. Kakšno je vaše mnenje o teh vprašanjih?

4. vprašanje: V tem letu je bilo organiziranih več sestankov zveznega oziroma republiškega značaja, kjer so obravnavali problematiko geodetskega šolstva. Ali nam lahko poveste vaše mnenje o problemih geodetskega šolstva in kadrov?

Na postavljena vprašanja je tov. direktor odgovoril naslednje:

1. vprašanje: "Informacijo" je obravnaval odbor izvršnega sveta za socialno politiko in komunalna vprašanja na svoji III. redni seji. Po poročilu geodetske uprave so v razpravi sodelovali: predsednik odbora in podpredsednik izvršnega sveta tov. Hafner, člana izvršnega sveta tov. Lubej in tov. Vadnjal ter prejšnji in sedanji republiški sekretar za urbanizem tov. Kržičnik in tov. Lipič. V razpravi so bila poudarjena naslednja mnenja:

- geodetsko dejavnost je potrebno obravnavati kot osnovno prostorsko panogo;
- poudarjeni so bili že doseženi rezultati pri izdelavi prostorskega plana Slovenije;
- zakonsko se mora urediti celotna materija geodetske dejavnosti in posebej obravnavati zemljiško in davčno politiko;
- razčistiti je treba odnos do zvezne zakonodaje.

Nadalje so bili na vprašanje članov odbora obrazloženi odnosi v zvezi z operativnim izvajanjem del ter vodenjem in vzdrževanjem evidenc med geodetskimi, urbanističnimi in komunalnimi delovnimi organizacijami ter geodetsko upravno službo.

Na podlagi razprave je sprejel odbor naslednje zaključke:

1. Odbor se v načelu strinja z "Informacijo" in predlogi zaključkov.
2. "Informacija" naj se dopolni in pošlje v vednost članom izvršnega sveta, ustreznim odborom skupščine SRS in občirskim skupščinam s pripombo, da

je "Informacijo" obravnaval Republiški sekretariat za urbanizem in odbor IS za socialno politiko in komunalna vprašanja.

3. Geodetska uprava pripravi do 15. septembra t.l. teze zakona o organizaciji geodetske službe in teze zakona o financiranju geodetskih del. Po obravnavi tez v odboru se bodo teze predložile izvršnemu svetu in skupščini SRS ter občinskim skupščinam, ter ustreznim strokovnim institucijam v razpravo.

Osnutke zakonov bi bilo treba pripraviti in obravnavati na odboru IS za socialno politiko in komunalna vprašanja in naseji izvršnega sveta do konca novembra t.l. in jih predložiti skupščini SRS v obravnavo v decembru t.l.

4. O problemih, posebno o nerešenih vprašanjih, ki so navedena v "Informaciji" in obravnavana v razpravi, je potrebno informirati zvezni sekretariat za gospodarstvo.

2. vprašanje: Geodetska uprava pripravlja teze zakona o geodetski službi. Do 10. septembra bomo končali konzultacije s posameznimi republiški sekretariati, geodetskimi delovnimi organizacijami, gospodarsko zbornico, Zvezo GIG in posameznimi občinskimi organi, pristojnimi za geodetske zadeve. Na podlagi konzultacije bomo do 15. septembra predložili pristojnemu odboru IS dokončen predlog tez. Nadaljnja pot do sprejetja zakona je razvidna iz odgovora na prvo vprašanje.

Posebnosti v vašem vprašanju so obravnavane v odgovoru na naslednje vprašanje.

3. vprašanje: Moje osebno mnenje o področju dela geodetskih delovnih organizacij in upravnih organov je enako stališču, podanem v "Informaciji", ali z drugimi besedami: področje dela je samo eno - to je izdelava, obdelava, vzdrževanje in skrb za reprodukcijo (v smislu uporabe) geodetskih osnov in dokumentacije za potrebe nacionalnega programiranja oziroma njegovih izraznih elementov, to je ekonomskih in prostorskih programov, načrtov in projektov.

Če le za edino možno delitev dela, po kateri spada proizvajanje kot rezultat uporabe znanosti in tehnike v področje delovnih organizacij.

Reprodukcija teh dosežkov je pa v smotni uporabi rezultatov delovnih organizacij za potrebe planiranja, programiranja, projektiranja, obdavčenja itd., za kar morajo preko pravnih instrumentov skrbeti upravni organi tako na območju republike kot občine.

Tako je sklenjen krog, katerega prekinitev povzroči deformacijo z vsemi svojimi negativnimi posledicami, to je v manjših učinkih delovanja celotne stroke. Vsa odstopanja od tega načela so lahko le predhodnega pomena.

4. vprašanje: Pri vseh razpravah, ki jih omenjate, je govora o številu potrebnih kadrov in številčnem odnosu med kadrom s srednješolsko in visoko izobrazbo. Po mjem je treba pred tem odgovoriti na vprašanje o liku, ki ga potrebujemo. Današnja potreba in perspektiva zaposlitve zahtevata profil geodetskega strokovnjaka, ki bo znal meriti, inventarizirati stanje v prostoru (ne projektirati) in ki bo pasivno obvladal jezik ekonomistov, da bo znal rezultate geodetske inventarizacije posredovati v verigi sodelovanja naslednjemu, to je službi planiranja.

Z A P I S N I K

9. redne seje sekretariata Zveze GIG Slovenije

Seji, ki je bila dne 12. maja 1967, je prisostvovalo 5 članov sekretariata in predsedniki nekaterih komisij Zveze (tov. Janez Obreza, France Bratkovič, Ivan Golorej, Emil Gostič, Marjan Jenko, Stanko Majcen, Marjan Smrekar, Vlado Vidmar) in 1 član nadzornega odbora (Jože Senčar).

D n e v n i r e d :

1. Poročilo predsednika Zveze GIG Slovenije o delu strokovne organizacije;
2. Poročilo o najnovejših predpisih s področja urbanizma in komunale;
3. Priprave za predvideno posvetovanje o katastru komunalnih naprav, ki bo v Splitu oktobra 1967;
4. Poročilo o šolstvu: a) študijski program FAGG
b) dopolnilno izobraževanje
5. Razno: a) občni zbor ljubljanskega društva GIG
b) seja predsedstva Zveze GIG Slovenije
c) skupščina Zveze GIG Slovenije
d) Bilten Zveze GIG Slovenije

Ad 1)

Predsednik Zveze GIG tov. Obreza je obvestil sekretariat o delu v času od zadnje seje. Ugotovil je, da se je delo sicer normalno razvijalo, vendar se opaža, da se je terenska sezona že začela.

V tem času je bil sestanek dipl. komunalnih inženirjev, kjer se je razpravljalo, v katero strokovno organizacijo bi se bilo najbolje vključiti. Do odločitve komunalcev za vključitev v Zvezo GIG ni prišlo, ker je želja predhodno rešiti vprašanja v zvezi s pooblastili, področjem in koristmi komunalnih inženirjev. Sestanka se je udeležil tudi tov. predsednik.

Ponovno je bilo ugotovljeno, da občnega zbora ljubljanskega društva še ni bilo. Poudarjeno je bilo, da je delo v ljubljanskem društvu popolnoma zamrlo, ker so vsi člani odbora bili neaktivni. Zadnji občni zbor je bil že aprila 1963 in bi tako naslednji moral biti že po enem letu, vendar ga še do danes ni bilo.

Predsednik se je udeležil tudi sestanka o učnem načrtu geodetsko-komunalnega oddelka FAGG. Sestavlja se nov učni načrt zaradi prehoda od stopenjskega na kontinuirani študij. Pri tem so bile ponovno razprave o liku geodetskega oziroma komunalnega strokovnjaka. Dokončnih stališč na tem sestanku niso sprejeli.

V okviru komisije za geodetsko problematiko pri sindikatu gradbenih delavcev se je razpravljalo o problemih v zvezi z delom, osebnih dohodkih in drugih problemih geodetskih delovnih organizacij. Komisija je razpravljala tudi o integraciji geodetskih delovnih organizacij, pri čemer je prevladovalo mišljenje da je to dolgotrajnejši proces, ki je pa tako aktualen, da je potrebno o tem resneje razpravljati.

Ad 2)

Tov. Majcen je poročal o naslednjih zakonih;

- a) o regionalnem prostorskem planiranju;
- b) o urbanističnem planiranju;
- c) o komunalnih delovnih organizacijah, ki opravljajo komunalno dejavnost posebnega pomena.

Vsi navedeni zakoni neposredno zadevajo geodetsko stroko in službo. Prisotnost geodezije tako pri regionalnem prostorskem kot pri urbanističnem planiranju je nujna, bodisi v direktnem operativnem sodelovanju pri določenih delih samega planiranja oziroma da preskrbi potrebne geodetske osnove in drugo prostorsko dokumentacijo, ki je za ta planiranja nujno potrebna:

- a) pri regionalnem prostorskem planiranju bo sodelovanje geodetov nujno predvsem pri inventarizaciji prostora in pri izdelavi zavarovalnih ukrepov za rezerviranje površin ter pri zagotovitvi potrebnih geodetskih osnov v merilih 1:5000 do 1:25000.
Regionalno prostorsko planiranje je neprekinjen proces, kar zahteva, da se njegovi dokumenti stalno usklajujejo z novim stanjem. To pa nujno zahteva formiranje službe regionalne geodetske dokumentacije v republiki in občini.
- b) Enako kot pri regionalnem prostorskem planiranju za republiko velja pri urbanističnem planiranju za občino. Tudi tu bo potrebno sodelovanje geodetov pri inventarizaciji prostora občine in pri določitvi namenske rabe površin ter njih rezervacije. Nujno bo potrebno izdelati ustrezne geodetske osnove za potrebe izdelave urbanističnih in zazidalnih načrtov v merilih 1:500 do 1:5000. Kot v republiki je tudi v občini potreben dokumentacijski center, ki bi najbolje deloval, če bo pri geodetskih občinskih upravnih organih.

Zakon o urbanističnem planiranju govori tudi o zakoličenju, kar je delo geodetskih strokovnjakov. Zakoličenje lahko opravlja tista organizacija, ki jo občinska skupščina zato pooblasti.

V zakonu je pooblastilo, da izda republiški sekretar za urbanizem obvezno strokovno metodološko navodilo za izdelavo urbanističnega programa, urbanističnega načrta, zazidalnega načrta ter lokacijske dokumentacije ter v sporazumu z geodetsko upravo SRS natančnejše določbe o vsebini in merilu geodetskih osnov in o zakoličenju.

- c) Zakon o komunalnih delovnih organizacijah, ki opravljajo komunalno dejavnost posebnega družbenega pomena, določa, da za geodetske zadeve pristojni občinski upravni organ vodi kataster komunalnih naprav v skladu s posebnim zakonom. Komunalne delovne organizacije pa vodijo kataster svojih naprav. Zakon tudi predvideva, da morajo komunalne delovne organizacije vsako spremembo glede naprav, ki se evidentirajo v katastru komunalnih naprav prijaviti geodetskemu občinskemu upravnemu organu najpozneje v 30 dneh po izvršeni spremembi.

V zvezi z gornjimi zakoni bo geodetska uprava SRS organizirala v juniju strokovno posvetovanje, na katerem bo govora o nalogah geodetske službe pri tej dejavnosti. Geodetska uprava SRS izdeluje oziroma je naročila izdelavo naslednjih predpisov in navodil v zvezi z navedenimi zakoni:

- zakon o katastru komunalnih naprav;
- strokovno navodilo o izdelavi katastra komunalnih naprav;
- navodilo o vsebini in merilu geodetskih osnov in o zakoličenju;
- strokovno navodilo o izdelavi in vzdrževanju regionalne prostorske dokumentacije.

O vseh zgoraj navedenih predpisih in navodilih se bo razpravljalo na navedenem posvetovanju.

Ad 3)

V oktobru verjetno 20. in 21., bo v Splitu simpozij o katastru komunalnih naprav, ki ga organizira Zveza GIG Jugoslavije. Na pripravljalnem sestanku v Beogradu je bil zadolžen za glavni referat tov. Senčar Jože, direktor Zavoda za izmero in kataster zemljišč Ljubljana. Pripravljeni bodo še koreferati, vendar se danes še ne ve kakšni, ker so rep. zveze GIG naprošene, da pripravijo posamezne koreferate. Na sestanku je bilo govora o tem, da bi poslušali pridobiti koreferate za teme o dopolnitvi učnih načrtov na srednji šoli in fakulteti, ki bi obravnavali kataster komunalnih naprav oziroma problematiko registracije komunalnih naprav v regiji.

Ugotovljeno je bilo, da je postalo področje registracije komunalnih naprav izredno aktualno, kar nam dokazuje vrsta sestankov in posvetovanj v tej zvezi. Zvezna geodetska uprava je organizirala sestanek z vsemi republiški geodetskimi upravami ter z občinskimi geodetskimi upravnimi organi iz glavnih mest republike. Na tem sestanku je bilo govora o zakonskih in tehničnih predpisih, ki bi bili potrebni za izdelavo katastra komunalnih naprav in o vsebini tega katastra. Geodetska uprava SRS zastopa stališče, da za to področje ni potrebna zvezne zakonodaje niti zveznih tehničnih predpisov. Zastopniki iz ostalih republik pa so bili v glavnem mnenja, da so zvezni predpisi potrebni. Prevladovalo je mnenje, da mora kataster komunalnih naprav, ki ga vodi geodetski občinski upravni organ, registrirati komunalne naprave s koordinatami x, y in z ter prerezom posameznih komunalnih naprav. Podolžni profili komunalnih naprav naj bi pa ne bili sestavni del tega katastra.

Svet za komunalno in stanovanjsko gospodarstvo pri gospodarski zbornici SRS je organiziral te dni posvetovanje, na katerem je bilo govora tudi o registraciji komunalnih naprav. Na posvetovanju je bilo ugotovljeno, da brez urejenega katastra komunalnih naprav ni smotrnega urbanizma.

Govorili so tudi o zbirnem katastru, to je katastru, ki bo pri geodetskem občinskem upravnem organu. Na posvetovanju, ki so se ga udeležili tudi predstavniki geodetske službe, je bilo ugotovljeno, da se je to področje dosedaj zane-marjalo in da bo potrebno te pomanjkljivosti čimprej odpraviti.

Zveza gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije prireja v začetku junija tega leta posvetovanje o komunalnih napravah. V okviru tega posvetovanja bo imel tudi tov. Jože Senčar referat o registraciji komunalnih naprav. Verjetno bo na tem posvetovanju sodelovala tudi geodetska uprava SRS z osnutkom zakona o katastru komunalnih naprav.

Ad 4)

- a) Tov. Jenko Marjan je obširno poročal o sestavi novega učnega načrta za geodetsko-komunalni oddelek na FAGG v Ljubljani. Do sestave novega načrta je prišlo zaradi tega, ker se ukinja stopenjski študij. Ponovna uvedba kontinuiranega študija nujno zahteva spremembo dosedanjega učnega načrta. V zvezi s sestavo novega učnega načrta pa se je začela načelna razprava o liku geodetskega oz. komunalnega strokovnjaka. Zadnja leta se je učni načrt geodetsko-komunalnega oddelka večkrat menjal, vendar je ne glede na to bilo diplomantov geo-

detske smeri vedno manj, medtem ko se je število diplomantov v komunalne smeri večalo.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da je potrebno geodetskemu strokovnjaku tudi znanje iz urbanizma, nekatere predmete, kot so geofizika, astronomija, matematična kartografija, višja geodezija pa bi bilo možno prenesti v postdiplomski študij. Zveza GIG - sekretariat je mišljenja, da naj absolvent študija na geodetsko-komunalnem oddelku obvlada geodezijo, urbanizem in v manjši meri gradbeno projektiranje, predvsem pa nizke gradnje. Študijski program naj bo tako sestavljen, da se v posameznih predmetih snov ne ponavlja in da se manj uporabne predmete prenese v postdiplomski študij.

- b) Glede na razširjeno geodetsko dejavnost bi bilo potrebno dati tudi obstoječemu geodetskemu strokovnjaku dopolnilno izobraževanje v kakršnikoli obliki. V razpravi je bilo tudi poudarjeno, da je tudi učni načrt in program geodetskega odseka na gradbeni srednji tehnični šoli v Ljubljani potrebno spremeniti v skladu z obstoječimi in perspektivnimi nalogami geodetske dejavnosti. Zveza GIG je tudi mišljenja, da bi bilo lahko dopolnilno izobraževanje v obliki seminarjev. Program za seminarje naj bi pa izdelala po predhodni analizi posebna komisija ali geodetska uprava.

Ad 5)

- a) Ker občnega zbora ljubljanskega društva GIG kljub večkratnim opozarjanjem s strani sekretariata Zveze ni bilo je bil sprejet sklep, da bo skupno z občnim zborom Zveze GIG Slovenije.
- b) Sprejet je bil sklep, da bo seja predsedstva Zveze GIG Slovenije konec junija t.l. predhodno pa bo sklican sestanek sekretariata Zveze za pripravo dnevnega reda.
- c) Sprejet je bil sklep, da bo skupščina Zveze GIG Slovenije po končani glavni terenski sezoni nekako v mesecu septembru-oktobru.
- d) Po sklepu zadnje seje sekretariata je bil v začetku aprila razposlan 150 delovnim organizacijam in organom v Sloveniji, ki zaposlujejo geodetske strokovnjake, dopis in naročilnica za kolektivno naročnino za naše glasilo Bilten. Do sedaj se je le 35 naročnikov naročilo na 81 izvodov Biltena. Od obstoječih čistih geodetskih institucij v Sloveniji se je dosedaj naročilo na Bilten le 45 %, kar nikakor ni zadovoljivo. Poudarjeno je bilo, da je treba začete akcije nadaljevati z osebniimi stiki, ker dosedanja naročila ne zagotavljajo izdaje 4 številčk Biltena letno.

Z A P I S N I K

1. seje predsedstva Zveze GIG Slovenije

Seji, ki je bila dne 29. junija 1967, so prisostvovali:

Janez Obreza, Emil Gostič, Marjan Jenko, Janez Kobilica, Jože Senčar, Marjan Smrekar, Jurij Šimunac in Ivan Urh.

D n e v n i r e d :

1. Poročilo o delu sekretariata Zveze GIG Slovenije
2. Poročilo o delu komisij Zveze GIG Slovenije
3. Poročila zastopnikov podružnic
4. Predlogi za organizacijo Zveze GIG Slovenije
5. Predlog za novi odbor Zveze GIG Slovenije
6. Razno

Ad 1) Predsednik ZGIGS tov. Janez Obreza je po pozdravnih besedah, s katerimi je še posebej pozdravil zastopnika podružnic iz Maribora in Kranja (zastopniki podružnic iz Ljubljane, Novega mesta, Celja, Kopra in Nove Gorice se niso udeležili seje) podal poročilo o delu Zveze GIG Slovenije oziroma njenega sekretariata v zadnjih dveh letih. Ugotovil je, da se je obširno in večkrat govorilo o problematiki geodetske stroke in službe. Aktivno smo sodelovali tudi pri razpravah, ki jih je organizirala ZGIG Jugoslavije. Tov. predsednik je poudaril, da se dovršen del članstva ne zanima za delo naše zveze. Še poraznejša je ugotovitev, da je delo v nekaterih podružnicah popolnoma zamrlo (Ljubljana, Novo mesto itd.) Da bi se to stanje v bodoče izboljšalo, je sekretariat predvidel, da se odbora ZGIG Slovenije in podružnica Ljubljana, združita in v tem bi bilo določeno število ljudi zadolženo za delo ljubljanske podružnice.

Izhajanje Biltena je ocenil kot eno najvažnejših akcij, ki smo jo uspeli realizirati, čeprav članarina ni bila redno pobrana oziroma sploh ni bila pobrana. Zahvala gre predvsem geodetskim delovnim organizacijam, ki so finančno podprle izhajanje Biltena z objavo oglasov in ker so se kolektivno naročile najaj.

Ugotovitev, da so k delu Zveze bili pritegnjeni tudi zastopniki raznih geodetskih inštitucij, je ocenjena kot pozitivna, saj je to sodelovanje imelo koristne rezultate.

Pri delu posameznih komisij je ugotovil, da je komisija za šolstvo v celoti izpolnila svojo nalogo; komisija za produktivnost je delala, kolikor se je zahtevalo, komisija za tisk si je zelo prizadevala za izhajanje Biltena, a komisija za znanstveno delo ni delala.

Delo članov sekretariata je bilo v glavnem zadovoljivo, saj so delali vsak po svojih močeh.

Tov. predsednik je poudaril, da se v zadnjih dveh letih že opažajo pozitivni rezultati velike aktivnosti geodetskih inštitucij. Stroka vedno bolj prodira in se uveljavlja, kar je možno ugotoviti tudi po nekaterih zakonih, ki obravnavajo posredno ali neposredno geodetsko dejavnost, kar dosedaj ni bilo običajno. To vsekakor predstavlja za geodetsko stroko precejšnjo afirmacijo. Geodetska stroka se močno otresa dosedanje anonimnosti v raznih dejavnostih in ji postaja enakovreden partner.

Da bi prišlo do čimtesnejšega sodelovanja med delom sekretariata in podružnic oziroma, da bi bili medsebojno obveščeni o delu, naj bi podružnice pošiljale sekretariatu zapisnike svojih sej, prav tako tudi sekretariat podružnicam.

Pobiranje članarine in odvajanje članarine tudi ni zadovoljivo rešeno. Skupščina ZGIG Slovenije naj bi bila jeseni letos. Istočasno naj bi organizirali tudi družabni večer za člane.

Ad 2) O delu komisije za šolstvo poroča tov. Marjan Jenko. Komisija je bila zelo aktivna. Junija 1966 je organizirala Zveza GIG Jugoslavije posvetovanje o šolstvu v Beogradu. Za to posvetovanje je bilo sestavljeno posebno poročilo. Izvedena je bila anketa o vprašanjih šolstva, ki je dala dobre rezultate. Nadalje je komisija sodelovala pri razgovorih o problematiki šolstva na geodetski upravi SRS, dala pripombe k učnemu načrtu in programu, ki ga je dostavila skupnost geodetskih šol. Zaključki posvetovanj se povsem ne ujemajo z našim stališčem - bistvene razlike so: geodetski strokovnjak naj se seznanja z nekaterimi komunalnimi predmeti; fotogrametrija naj tudi v srednji šoli dobi večji poudarek.

Ponovno je bilo ugotovljeno, da mora diplomant geodetsko-komunalnega oddelka obvladati geodezijo, urbanizem in delno gradbeništvo. Nekateri teoretične predmete (geofizika, astronomija itd.) pa naj bi se poučevalo po rednem študiju. Potrebno bi bilo dopolnilno izobraževanje za obstoječi kader, kar naj se doseže s seminarji in predavanji.

O delu komisije za produktivnost poroča tov. Emil Gostič, ki ugotovi, da kakšnih večjih akcij ni bilo. Pripomnil je, da so te komisije v nekaterih drugih republikah obdelovale geodetske norme in pravilnike ter so pri tem dosegle koristne izsledke, ki jih v praksi že uporabljajo. Morda ne bi bilo odveč kaj podobnega napraviti tudi pri nas.

Komisija za tisk se je predvsem angažirala pri izdajanju Biltena. V letu 1966 sta izšli dve dvojni številki, a v letošnjem letu ena številka. Pri izdajanju Biltena je najtežji problem zagotoviti dovolj finančnih sredstev. V letu 1966 se je na Bilten naročilo vsega skupaj 14 posameznikov in 2 organizaciji, kar je predstavljalo 28.400 Sdin dohodka, medtem ko so stroški za obe številki znašali 129.708 Sdin. Potrebna sredstva so prispevale geodetske organizacije z objavo oglasov in novoletnih čestitk. Za leto 1967 se je naročilo 40 organizacij, kar predstavlja 232.500 Sdin dohodka. S temi sredstvi bo možno izdati 2-3 številke. Pogrešajo se prispevki o delu podružnic in nasploh o problematiki s terena.

Blagajniško poročilo za dve leti je podal tov. Guido Brifah. Saldo junija 1965 je bil 64.669 Sdin, dohodkov je bilo 385.600 Sdin, izdatkov pa 414.873 Sdin, tako da imamo danes 35.396 Sdin.

Ad 3) O delu mariborske podružnice poročča tov. Janez Kobilica. Skupščino so imeli junija 1966 in maja 1967. Razpravljali so o reorganizaciji katastra in o drugih aktualnih problemih geodetske stroke in službe. Sodelovali so pri sprejemanju urbanističnega načrta Maribora, za kar so imeli posebno komisijo. Govorili so tudi o problematiki urbanističnega in regionalnega planiranja. Aktivnih sodelavcev pri delu podružnice je malo. Potrebno bi bilo, da bi se medsebojno (podružnica - zveza) več obveščali o delu.

Za Gorenjsko poročča tov. Juriij Šimunac. Ugotovil je, da skupščine ni bilo že 4 leta in da praktično ni nobene organizirane dejavnost več. Predlaga, da se priključijo k ljubljanski podružnici.

Delo v ljubljanski podružnici je tudi popolnoma zamrlo, saj je bil zadnji občni zbor že leta 1963 in kljub večkratnim pozivom sekretariata Zveze še ni bil sklican ponovni občni zbor.

Ad 4) Z namenom, da se čimbolj poživijo delo Zveze, se predlaga, da se sekretariat Zveze GIG Slovenije poveča za 3 člane, ki bi bili zadolženi za delo ljubljanske podružnice. Ta podružnica naj bi zajela tudi vso Gorenjsko in Dolenjsko. Razen tega naj bi obstajale podružnice v Mariboru, Celju, Novi Gorici, in morda še v Kopru.

Za predsednike podružnic je treba izbrati agilne ljudi.

Tudi v bodoče je treba posvetiti izdajanju Biltena ustrezno skrb, ker je to edina vez z našim članstvom o delu in problemih Zveze stroke in službe, zato je potrebno izdajanje Biltena obdržati.

Sklene se, da naj skupščina razpravlja o zvišanju članarine na 100 Sdin mesečno.

Ad 5) Po daljši razpravi so sestavljeni predlogi za sekretariat, za nadzorni odbor in za predsednike posameznih komisij zveze kot tudi za odbor ljubljanske podružnice. Ti predlogi bodo predloženi skupščini Zveze, ki bo predvidoma v septembru t.l.

Ad 6) 20. oktobra t.l. bo v Splitu simpozij o komunalnih napravah. Ob tej priliki naj bi priredili izlet v Split.

KONGRES ZVEZE GIG JUGOSLAVIJE BO LETA 1968.

Predsedništvo Zveze GIG Jugoslavije je decembra 1966 sklenilo, da bo kongres ZGIG Jugoslavije leta 1968. Osnovni vzrok za tako odločitev so spremembe, do katerih je prišlo v organizaciji, funkcioniranju in nalogah stroke in naše zveze. O vseh teh problemih, oceni stanja in bodočih nalogah mora dati svoje mnenje čimširši krog geodetskih strokovnjakov, kar je možno doseči samo na kongresu.

Predsedstvo ZGIG Jugoslavije se je že začelo ukvarjati z začetnimi organizacijskimi vprašanji. Ustanovljen je začasni organizacijski odbor. Nadalje je že sestavljena skica dnevnega reda, po kateri se predvideva delitev programa kongresa v tri dele:

- A) Strokovna problematika (2 dni)
- B) Razprava o vlogi in nalogah Zveze v novih pogojih (1/2 dneva)
- C) Skupščina Zveze (1/2 dneva)

Pod točko A) so mišljene tri vrste tem in to:

- A-1) Organizacija službe - predpisi in norme
 - vloga in perspektive stroke v nadaljnji izgradnji države
- A-2) Izmeritev in merjenj - metode, instrumenti, odkritja
 - uporabna geodezija v drugih strokah
 - osnovna geodetska dela
- A-3) Produktivnost dela - kadri in šolstvo
 - znanstveno raziskovalno delo

V točki B) naj bi se razpravljalo o:

- organizaciji Zveze
- nalogah Zveze in o načinu za njihovo izvršitev
- o članih in članarini
- o izdajateljski dejavnosti.

V okviru same skupščine Zveze (točka C) bo govora o statutu Zveze in izvoljenih bodo organi Zveze.

Zveza GIG Jugoslavije se je obrnila na Zvezo GIG Slovenije s prošnjo, da ji pošljemo v zvezi s predvidenim kongresom:

- mnenje o predlogu dnevnega reda
- predloge za dopolnitev dnevnega reda
- predloge, kaj bi bilo potrebno obdelati v posameznih točkah dnevnega reda
- katere teme bi obdelala Zveza GIG Slovenije in katere posamezni člani
- kdaj bi bile končane posamezne teme
- kakšno pomoč pričakujete od Zveze GIG Jugoslavije
- kakšno pomoč lahko damo, da bi bil kongres čim uspešnejši (materialno in drugo)

- ali bi bile posamezne geodetske organizacije pripravljene materialno in z obdelavo posameznih tem sodelovati pri organizaciji kongresa.

Prosimo vse geodetske organizacije in organe kot tudi posamezne geodetske strokovnjake, ki so pripravljene kakor koli sodelovati pri naslednjem kongresu ZGIG Jugoslavije, da nam to takoj sporočijo. Prav tako prosimo za pripombe in sugestije k osnutku programa kongresa in k drugim vprašanjem, ki jih je posredovala ZGIG Jugoslavije in jih zgoraj navajamo.

B-V

12. MEDNARODNI KONGRES GEOMETROV BO V LONDONU SEPTEMBRA 1968.

V naslednjem podajamo v kratkem strokovni program 12. mednarodnega kongresa geometrov v Londonu.

V obsežnem programu bodo vse komisije obdelale strokovna poročila in strokovna dela:

Skupina A (komisije 1, 2 in 3)

Bodoče delovno področje poklica; izobraževalne zahteve; nadaljnje izobraževanje za poklicno delo s pomočjo strokovne literature.

Skupina B (komisije 4, 5 in 6)

Znanstveni razvoj na geodetskem, kartografskem, topografskem, inženirsko-tehničnem, hidrografskem in rudarskem področju ter uporaba te tehnike za uspešno izrabo zemljišč.

Skupina C (komisije 7, 8 in 9)

Gospodarjenje in urejevanje zemljišč; planiranje in razvoj v pospešeno naseljitvenih območjih; izboljšanje življenjskih razmer v mestih z uporabo in izrabo znanja geodetskih inženirjev.

Razprave o posebnih temah spodaj navedenih področij se lahko predložijo v pristojnih komisijah.

1. Sčanje stanje in delovanje v poklicu geodetskega inženirja. Mednarodno sodelovanje. Medsebojno priznavanje diplom. Poklicna morala. Storilnost birojev.
2. Izobrazba (standard; tečaji; praktična izobrazba). Izobrazba geodetskih inženirjev za urbanizem. Izobrazba geodetskih inženirjev za inženirske gradnje. Mednarodna izmenjava študentov.
3. Strokovna literatura za geodetske inženirje. Referati in objave. Bibliografije. Tehnični slovarji.

4. Planiranje kmetijskih področij. Izboljšanje agrarne strukture. Katastrske in zemljiško-knjižne meritve. Posebna poročila in raziskave.
5. Matematika in metode izmere. Elektronsko računanje in avtomatizacija. Novi razvoji v fotogrametriji. Metode meritev. Kontrole. Telnični postopki v kartografiji. Instrumenti in orodja.
6. Inženirske meritve. Meritve za industrijske zgradbe. Rudarska merjenja. Hidrografska merjenja. Navigacijske in vesoljske meritve. Instrumenti in orodje.
7. Narodno ekonomsko planiranje. Zemljiški problemi v planiranju. Valorizacija zemljišča. Stanovanjska politika. Politika rekonstrukcij mest.
8. Osnove urbanističnega planiranja. Načrti za velemestna področja. Projekti za rekonstrukcijo mest. Nova mesta. Ekonomski aspekti urejanja prostora. Planiranje rekreacijskih področij.
9. Metode ocenjevanja zemljišč. Tendence naraščanja vrednosti zemljišč. Cenitve zemljišč pri obnovi mest. Cenitve pri ekspropriaciji. Ekonomske analize zazidalnih načrtov. Možnosti mednarodnih investicij.

V času kongresa bo tudi razstava.

Zveza GIG Slovenije je pripravljena organizirati skupinsko ekskurzijo na ta kongres, ki bi naj trajal z ogledom važnejših evropskih mest, skozi katera bi se potovalo, kakih 6 dni.

Prosimo vse geodetske strokovnjake, ki bi bili pripravljeni udeležiti se te ekskurzije, da nam to sporočijo do konca oktobra t.l. Hkrati pa tudi prosimo za vaše sugestije o načinu in programu vključno s številom dni kolikor naj potovanje traja.

Vaše neobvezne prijave in pripombe pošiljajte na naslov:

+ pripravek

ZVEZA GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV
SLOVENIJE
LJUBLJANA, Cankarjeva 1/III - (tov.Brifaj)

Geodetska uprava SRS

Iz "Informacije o problematiki in bodočih nalogah geodetske službe v SR Sloveniji", ki je bila poslana Izvršnemu svetu skupščine SRS in občinskim skupščinam, povzemamo naslednje:

A - VLOGA GEODETSKE SLUŽBE

Družbeni plan razvoja SR Slovenije v letih 1966 - 1970 opredeljuje vlogo geodetske službe in ji daje ustrezno mesto.

Programiranje in planiranje je ena najbolj odgovornih družbenih nalog. Strokovnim in upravnim službam, ki delujejo pri načrtovanju razvoja, je obstoječe stanje prostora osnovno izhodišče. Izdelava in vzdrževanje evidenc obstoječega fizičnega stanja v prostoru je osnovna naloga geodetske službe.

Za ekonomsko presojo programiranja urbanističnih in regionalnih planskih služb je izhodiščni podatek valorizacija, kateri je podlaga kompleksna katastracija, ki inventarizira stanje in objekte v prostoru.

Geodetska služba že opravlja splošno katastracijo, le delno v obliki zemljiškega katastra, ki je kljub svojim pomanjkljivostim vzorčni primer inventarizacije in valorizacije zemljišč in omogoča določitev prispevka iz kmetijske dejavnosti in lastninskih ter ostalih pravic na zemljišču.

Regionalno-načrtovalne in urbanistične službe ter komunalno gospodarstvo zahtevajo od geodetske službe v Sloveniji splošno tehnično dokumentacijo, ki obsega raven zemljiškega katastra še naslednje katastre:

- kataster objektov;
- kataster površin;
- kataster dejavnosti;
- kataster omejitvenih faktorjev v prostoru;
- in druge elemente regionalne dokumentacije.

Za območje mest in mestnih naselij so potrebni poleg teh še drugi katastri:

- kataster zgradb ter stanovanjskih in poslovnih prostorov;
- kataster podzemnih in nadzemnih komunalnih naprav in napeljav;
- kataster objektov in naprav splošne kolektivne komunalne potrošnje;
- kataster cest in trgov;
- kataster zelenic in parkov;
- in druge elemente urbane dokumentacije,

Na določene načine obdelane katastre imenujemo splošno tehnično dokumentacijo, ki dobiva, generalizirana in grafično prikazana, obliko urbanskih in regionalnih atlasov.

Geodetska služba mora smotrno organizirati izdelavo vseh vrst katastrov in jih vzdrževati.

Zbiranje, obdelava in vzdrževanje podatkov obstoječega stanja skupaj z obstoječimi programskimi in projektnimi materiali omogoča spremljavo tehnične in ekonomske realizacije programov in s tem signalni sistem, ki pravočasno opozarja na eventualno nastopajoče neravnovesje elementov v prostoru. Popolna tako imenovana regionalna in urbana dokumentacija je osnova za racionalno gospodarjenje v prostoru družbeno političnih skupnosti in njihovih operativno-tehničnih institucij.

Geodetska služba je v obliki občinskih upravnih organov organizacijsko razvita na področju cele Slovenije. Njen dosedanji obseg dela na področju evidentiranja, t.j. vzdrževanje zemljiško-knjižnega stanja, se razširi na kompleksno katastracijo; arhiviranje in vzdrževanje vse projektne prostorske dokumentacije na območju občine spremeni to službo v upravno-strokovni organ občine oziroma republike, ki daje vse grafične in številčne podatke obstoječega stanja, potrebne pri presoji investiranja družbenih sredstev.

B - UKREPI ZA NADALJNI RAZVOJ

I. ORGANIZACIJA

a) republika:

geodetska uprava SRS zadrži status samostojnega republiškega upravnega organa za geodetske zadeve pod nadzorstvom republiškega sekretariata za urbanizem, s področja:

- izmeritve zemljišč
- izdelave splošno-tehnične dokumentacije: kataster zemljišč, kataster komunalnih naprav, kataster zgradb, registracija prostorskih omejitev in projektov.

V njeno področje spada:

- arhiviranje geodetskih podlog in arhiviranje regionalne prostorske dokumentacije;
- programiranje geodetskih del;
- skrb za razširitev, dopolnitev in spremembo zakonov in predpisov;
- izvajanje politike financiranja preko zakonskih osnov za financiranje in združevanje republiških in občinskih sredstev, potrebnih za realizacijo predvidenih planov;
- izvajanje inšpekcije nad geodetsko dejavnostjo.

b) Občina:

Občinski geodetski upravni organi imajo status samostojnega upravnega organa.

Sedanji upravni organi občine, pristojni za geodetske zadeve, razširijo svoj predmet poslovanja od vzdrževanja izmeritve in zemljiškega katastra na vzdrževanje ostalih katastrov in evidenc.

V njihovo področje spada:

- izvajanje upravnih nalog pri izmeritvi zemljišč in izdelovanju splošno-tehnične dokumentacije;

- vzdrževanje izmeritve zemljišč in vzdrževanje splošno-tehnične dokumentacije;
- arhiviranje podatkov izmeritve zemljišč in splošno-tehnične dokumentacije ter izdajanje podatkov;
- sestava letnih in srednjeročnih programov del;
- strokovni nadzor.

c) Geodetske delovne organizacije:

Geodetske delovne organizacije izvajajo operativna dela in poslujejo kot delovne organizacije po načelu dohodka.

III. ZAKONODAJA IN FINANCIRANJE

Zakoni, ki obravnavajo prostor, postavljajo geodetsko službo v novo vlogo, za kar danes nimamo pravnega okvira.

Potrebno je sprejeti:

1) ZAKON O GEODETSKI SLUŽBI

Temeljni zakon 15/65 obravnava geodetsko službo zgolj z vidika zemljiškega katastra. Širokega področja službe ne obravnavajo nobeni predpisi. Zaradi povezave s drugimi zakoni, ki obravnavajo prostor, in za zagotovitev uspešnega izvajanja teh zakonov, je nujen zakon, ki bo zajemal:

a) vsebino in naloge geodetske službe - v povezavi z vsebino in določbami:

- Temelnega zakona o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru
- Zakona o katastru komunalnih naprav
- Zakona o regionalnem planiranju
- Zakona o urbanističnem planiranju
- Zakona o prispevku za uporabo mestnega zemljišča
- Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi hudimi nesrečami in ostalimi predpisi, ki obravnavajo prostor.

b) Organizacijo geodetske službe - upravne zadeve, inšpekcija, odnosi do občanov in delovnih organizacij, vzdrževanje podatkov, dokumentacijski centri, pooblastila itd.

c) dopolnilne določbe - v zvezi z: izmeritvijo zemljišč
zemljiškim katastrom
splošno tehnično dokumentacijo
evidenco družbene lastnine.

2) ZAKON O FINANCIRANJU GEODETSKIH DEL DO LETA 1970

Izdelava geodetskih osnov se je do sedaj financirala iz vsakoletnega republiškega proračuna. Smotna izdelava načrtov in kart za potrebe planiranja, projektiranja in izvajanja v:

regionalnem in urbanističnem načrtovanju,

komunalnem gospodarstvu,

kmetijstvu in gozdarstvu,

rudarstvu in geoloških raziskavah,

vodnem gospodarstvu, energetiki in prometnih rešitvah in uporaba načrtov za upravne, statistične, šolske in premoženjsko-pravne zadeve

zahteva takojšnjo izdelavo programa del za obdobje 1968 - 1970 in zagotovitev stalnosti financiranja z načelom združevanja sredstev;

a) republika sofinancira:

- izdelavo karte 1:5000 in 1:10.000 z združevanjem sredstev iz federacije in gospodarstva;
- izdelavo načrtov 1:500 - 1:2000 in splošne tehnične dokumentacije z združevanjem sredstev iz občine in gospodarstva;
- izdelavo zemljiškega katastra in obnovo klasifikacije z združevanjem sredstev občin;

b) Republika financira:

- arhiviranje in vzdrževanje regionalnih geodetskih osnov in dokumentacij.

Opomba: Na osnovi Temeljnega zakona 15/65 so federacija in nekatere republike že sprejele zakone o financiranju del iz njihove pristojnosti.

III. ŠOLSTVO, KADRI, RAZISKOVALNO DELO

Fakulteta mora še naprej izobraževati geodetske strokovnjake s komunalno-urbanistično usmeritvijo; odnos med gradbenimi, komunalnimi in urbanističnimi predmeti mora prilagoditi ustreznemu profilu strokovnjaka - organizatorja v novi kvalitetni vlogi geodetske službe.

Takoj je treba začeti obravnavati šolanje srednjega kadra na srednji tehniški šoli, upoštevajoč: vključevanje avtomatizacije pri izvajanju geodetskih del, ki na eni strani direktno reducira število strokovnjakov, na drugi strani pa zahteva višjo stopnjo izobrazbe.

Vso skrb je treba posvetiti študijskemu delu in zagotoviti njegovo financiranje. Tem nalogam bi se moral posvetiti Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo.

C) ZAKLJUČKI

- a) Geodetska služba naj se v naslednjem obdobju vključi v programsko izvajanje del, ki so vezana na pravočasno izdelavo in ažurno vzdrževanje geodetskih podlog kot osnove za izdelavo prostorskih načrtov in projektov.
- b) Izmera, ki se danes po svoji klasični vsebini v reprodukcijskem smislu uporablja le v zemljiško-knjižne namene, se mora po vsebini in obsegu opraviti tako, da je možna vzporedna izdelava splošne tehnične dokumentacije v obliki regionalnih in komunalnih atlasov. Strokovno in ekonomsko je edino racionalen tak način izdelave.
- c) V republiškem merilu se kot začetek republiške dokumentacijske službe pri Geodetski upravi osnuje center za arhiviranje splošne tehnične dokumentacije republiškega regionalnega prostorskega plana. Obseg dela občinskih geodetskih upravnih organov se razširi na vzdrževanje prostorske dokumentacije občine.
- d) Geodetska uprava naj v smislu informacije in zbranega gradiva za rešitev problematike in ureditev poslovanja geodetske službe pripravi predlog republiškega zakona o geodetski službi.
- e) Potrebno je sprejeti republiški zakon o financiranju geodetskih del za obdobje 1968-1970.
- f) Večini sedanjega kadra je potrebno dopolnilno strokovno izobraževanje. Komunalno-geodetske inženirje, ki so za takšno področje službe že izobraženi, je treba zaposliti na ustreznih delovnih mestih.
- g) Sistem strokovnih pravilnikov je treba nadomestiti s sodobnimi standardi, ki bodo jamčili potrebno enotnost in ekonomsko utemljevali zahtevnost predpisa.

Miro Dešman

POROČILO O DELU KOMISIJE ZA GEODETSKA VPRAŠANJA PRI REPUBLIŠKEM ODBORU SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE

Komisija za geodetska vprašanja pri republiškem odboru sindikata gradbenih delavcev je aktivno delala do začetka terenske sezone. V jesenskih in zimskih mesecih pa bo nadaljevala svoje delo.

Komisija je obravnavala:

- a) gibanje zaposlenih geodetskih strokovnjakov v geodetskih delovnih organizacijah.

- b) predvidena zaposlenost novih kadrov v letu 1967;
- c) gibanje osebnih dohodkov (povprečje);
- d) doseganje realizacije;
- e) sistem nagrajevanja;
- f) zaključki.

Gibanje zaposlenosti za dobo 1962 - 1966

V geodetskih delovnih organizacijah, kot so: geodetski zavodi Ljubljana, Maribor, Celje, AFOS in zavod za urejanje kmetijskih zemljišč Ljubljana, je bilo v

letu 1962	zaposlenih	216
" 1963	"	210
" 1964	"	195
" 1965	"	185
" 1966	"	160

V letu 1967 omenjene delovne organizacije ne predvidevajo velikega zaposlovanja novih geodetskih strokovnjakov.

1.) Gibanje osebnih dohodkov v letu 1965 in 1966

Povprečni osebni dohodek v letu 1965 (velja za iste delovne organizacije kot pod točko a) znaša 857,47 Ndin, v letu 1966 pa 953,84 Ndin. Z osebnimi dohodki, ki jih imajo geodetski strokovnjaki v omenjenih delovnih organizacijah, se lahko primerjajo z gradbeno operativo, ne pa s projektantskimi delovnimi organizacijami.

Doseganje realizacije (velja za iste delovne organizacije kot pod točko "a").

V letu 1965 je znašala skupna realizacija 5,498.484 Ndin
v letu 1966 je znašala skupna realizacija 5,278.374 Ndin.

Če primerjamo število zaposlenosti, ugotovimo, da znaša realizacija na enega zaposlenega v letu 1965 29.721 Ndin, v letu 1966 pa 32.990 Ndin.

Da se obstoječe stanje popravi, je potrebno:

- a) ugotoviti zainteresiranost družbe za geodetska dela;
- b) urediti sistem finansiranja geodetskih del;
- c) pravilno družbeno vrednotenje geodetskih del;
- d) pravilna delitev del po posameznih delovnih organizacijah (specializacija po možnosti integracija);
- e) enotno formiranje tržne cene (določiti geodetske standarde).

Komisija je nadalje sprejela sledeče sklepe:

1. Forsirati je treba izdelavo zakonov v geodetski stroki, kjer naj bo zakonjeno glede geodetskih podlog, pooblastil, sestava delovne organizacije, ki je pooblaščenca izvajati samostojna geodetska dela.
2. V teku letošnjega leta naj se forsira izdelava pravilnika in strokovnih navodil o izdelavi tehnične dokumentacije.

3. Pričeti je treba z načrtnim sistemom dopolnilnega strokovnega izobraževanja glede nove naloge (trenutno se predlaga sistem predavanj).
4. Izdelati je treba študijo o integraciji, ki naj zajema organizacijsko obliko del. organizacije in sistem delitve dohodka.

Člani komisije predlagajo, naj bi v začetni fazi delovne organizacije med seboj poslovno in tehnično sodelovale.

Prav tako so člani komisije izdelali poročilo s temo:
"Prispevek geodezije slovenskemu gospodarstvu".

Stanko Bahovec

POSVETOVANJE GEODETSKIH STROKOVNJAKOV SR SLOVENIJE

V dneh 28. in 29. junija 1967 leta je geodetska uprava SRS priredila v Ljubljani posvetovanje delavcev geodetske stroke, ki so se ga udeležili predstavniki geodetskih upravnih organov, geodetskih delovnih organizacij ter ustanov z geodetsko dejavnostjo iz vse Slovenije. Na posvetovanju so bili navzoči tudi zastopniki republiškega sekretariata za urbanizem, zvezne geodetske uprave, geodetske uprave SR Srbije, Hrvatske in Avtonomne pokrajine Kosova in Metohije.

Na posvetovanju so bile obravnavane naslednje zadeve:

- regionalna prostorska dokumentacija,
- kataster komunalnih naprav,
- zakoličevanje ter vsebina in merilo geodetskih osnov v zvezi z izvajanjem zakona o urbanističnem planiranju.

Kot uvod v posvetovanje je direktor geodetske uprave SRS, potem ko je pozdravil navzoče, prebral Referat o vlogi in nalogah geodetske službe pri regionalnem in urbanističnem planiranju, iz katerega povzemamo naslednje glavne misli:

V obdobju intenzivne urbanizacije, v katerem živimo, je pred geodetsko stroko važna naloga, da sistematično spremlja procese v regionalnem in urbanističnem razvoju.

Dosedanja zapostavljenost prostorskih vidikov in pa dejstvo, da urbanistični načrti niso upoštevali gospodarskih, infrastrukturnih in demografskih tokov socialnega področja, ki zaradi takih pomanjkljivosti ne predstavljajo svoje prave vrednosti, so bili nemalokrat celo povzročitelji napačnih lokacij naselij, neskladnosti v kapitalni izgradnji in neekonomskih investicijskih vlaganj kakor

tudi neupravičenega uničevanja kmetijskih površin. Prostorsko planiranje je v bistvu vođenje zemljiške politike, lokacijske politike in politike zavarovanja družbenih koristi ter problematike strokovnih služb. Omenjene ključne naloge terjajo brez dvoma drugačno vlogo in drugačno sodelovanje geodetske stroke, terjajo pa tudi nove kvalitete v njenem delu.

Geodetske podloge se rabijo za najrazličnejša projektiranja prostorskih rešitev. Seveda sodobne geodetske podloge izboljšujejo samo grafično kvaliteto projektiranja, medtem ko njihova najdragocenejša vrednost leži v usklajenosti projekta z načrtno zasedbo prostora. Kvaliteta planiranja ne sloni samo na grafičnem prikazovanju, temveč tudi na poznavanju in obdelavi vseh tistih elementov, ki so neobhodno potrebni za smotrne planske odločitve.

V SR Sloveniji je geodetska služba organizirana v občinskih upravnih organih. Lahko trdimo, da je na področju zemljiškega katastra ta organizacija že skoraj dovršeno razvita, za ostala področja kompleksne katastracije pa jo je potrebno ustrezno dopolniti. Spremljanje pravnih in predvidenih posegov v prostor naj bi spremenilo zemljiško-katastrsko službo v upravno strokovno službo občine oziroma republike, ki bo razpolagala z vsemi grafičnimi in numeričnimi podatki fizičnega in predvidenega stanja v prostoru. Šele s tako organizacijo bi geodetska služba resnično postala dejanski in popolni gospodar prostora.

Naloge geodetske službe, ki se v njenem razširjenem področju postavljajo pred geodetske strokovnjake, niso majhne. Brez spremembe dosedanje miselnosti pri ljudeh, brez spremenjenega načina gledanja in obravnavanja problemov v geodetskih delovnih organizacijah in v upravnih organih ter brez pospeševanja notranje delitve in integracijskih procesov/delovnih organizacijah, jih bo težko uresničiti. Preobrazba geodetskih upravnih organov iz dosedanjih čisto uradniških enot v aktivne činitelje s samostojnim poslušom za razumevanje širših družbenih teženj je nujna.

Izboljšanje učinkovitosti javne uprave na vseh ravneh od republike do občin, večja mera strokovnosti in operativnosti, ter samostojno programiranje dela naj bi bila družbena reforma v geodeziji.

V uvodu posvetovanja so govorili tudi direktor zvezne geodetske uprave kakor tudi dosedanji in sedanji republiški sekretar za urbanizem

Tov. Blagojević je predvsem poudaril potrebo po integriranju vseh geodetskih del v geodetskih upravnih organih, katerih področje se mora razširiti. Geodetske podatke še premalo uporabljajo. Meni, da je vsa vprašanja razširjene dejavnosti geodetskih organov službe potrebno reševati z ustreznimi zakonskimi predpisi, bodisi zveznimi ali pa republiški. Pri tem pa poudarja, da geodetske službe ni treba reorganizirati, temveč jo samo učvrstiti in usposobiti za opravljanje njenih razširjenih nalog s predhodno rešitvijo problemov in zadev, ki že od osvoboditve naprej trkajo na vrata geodetske službe Jugoslavije.

Republiški sekretar za urbanizem tov. Drago Lipič je dal priznanje delavcem geodetske stroke, ki je ena redkih strok, katere organizacija v celoti pokriva območja vseh naših republik. Posebej pri prostorskem planiranju so pomoč in izkušnje geodetov neprecenljive. V nadaljnjem izvajanju se je držal temeljnega izhodišča, po katerem je tudi prostor podrejen principom gospodarske in družbene reforme, s katerim se torej mora racionalno gospodariti. S tem namenom je bil tudi nedavno v SR Sloveniji sprejet zakon o regionalnem prostorskem

planiranju in zakon o urbanističnem planiranju, ki geodetski službi odrejata popolnoma novo vlogo. Namreč vlogo, da poleg dosedanje funkcije regulatorja stanja prevzame tudi dolžnost aktivnega in ažurnega vzdrževanja celotne dokumentacije prostora. Za opravljanje te naloge pa je prvi pogoj, da se vse izmeritve in podloge, ki so vezane na kataster zemljišč, spravijo v tako stanje, da bodo mogle zadostiti potrebam gospodarstva, istočasno pa tudi nadaljevati z izmeritvijo vključno z izdelavo osnovne državne karte, ker so potrebe po karti nujne.

Dosedanji republiški sekretar za urbanizem tov. Ermin Kržičnik je poudaril, da se rastoče potrebe komunale in urbanizacije, katerih priče smo v zadnjem desetletju, zvale na prizorišče urbanizem, ki zahteva od geodetov sodobne podloge, ne pa samo njihovega pasivnega spremljanja stanja. V naši novi družbi mora geodetski delavec postati aktiven sodelavec dogajanja v prostoru in ustvarjanja novega stanja v njem. To posvetovanje je sklicamo ravno zaradi tega, da se dogovorimo o novih konceptih in vlogi stroke, ki je v pogledu zemlje sicer že jasno opredeljena, niso pa še vgrajeni v njen koncept prav tako važni ekonomski momenti na zemlji.

Tov. Kržičnik se je dotaknil tudi vprašanja katastra komunalnih naprav in poudaril potrebo za njegovo čimprejšnjo uvedbo, kajti za urbanistično planiranje je komunalni kataster prvi pogoj.

V zvezi z regionalno prostorsko dokumentacijo, ki je bila obdelana v posebnem referatu, je bila navzočim obrazložena potreba, vsebina in način izdelave in vzdrževanja te dokumentacije. Potreba te dokumentacije izhaja iz družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1967-1970, iz resolucije o izvajanju gospodarske politike v letu 1967 in iz zakona o regionalnem prostorskem planiranju. Vsa omenjena izhodišča narekujejo neodložno in tako prilagojeno registriranje fizičnega stanja v prostoru, ki bo omogočalo izdelavo najrazličnejših pravnih aktov za smotno uporabo in urejanje prostora. To pa bo možno doseči le v primeru realnega prostorskega plana, za katerega izdelavo je potrebna regionalna dokumentacija o prikazovanju obstoječega fizičnega stanja v prostoru, možnih in predvidenih posegov v prostor, kakor tudi raznih prostorskih omejitev. Na osnovi geodetske inventarizacije stanja bo omogočena izdelava raznih pregledov in atlasov (komunalnih-urbanskih atlasov itd), katastrov in registrov ter pregledov in prikazov za najrazličnejše potrebe, kar vse predstavlja prostorsko dokumentacijo občine.

Prostorska dokumentacija občine se izdeluje in vodi v občini se tudi rabi predvsem za občinske potrebe, medtem ko pa rabi republika samo določene generalizirane podatke iz te dokumentacije.

Zaradi takojšnjih in neodložljivih potreb po podatkih republiške prostorske dokumentacije za sestavo republiškega prostorskega plana je za območje naše republike že zbral geodetski zavod Ljubljana potrebne podatke, ki bodo potem preko vzdrževalne službe pri občinskih geodetskih organih preverjeni in dopolnjeni.

Za izdelavo in vzdrževanje prostorske dokumentacije je pripravljen osnutek priročnika, sprejeti pa bodo tudi ustrezni zakonski predpisi in izdana strokovna navodila.

Potem ko je bil pojasnjen pomen in namen ter organizacija regionalne prostorske dokumentacije, so se obravnavala posamezna vprašanja s področja njene izdelave in vzdrževanja ter inventarizacije kmetijskih in gozdnih površin.

V novi in razširjeni koncept geodetske službe je poleg regionalne prostorske dokumentacije treba vključiti tudi urbano dokumentacijo, v sklop katere spada tudi kataster komunalnih naprav, katerega vzdrževanje je v SR Sloveniji na osnovi zakona o komunalnih delovnih organizacijah, ki opravljajo komunalno dejavnost posebnega družbenega pomena, dano v pristojnost občinskih geodetskih upravnih organov. Povečano delovno področje organov naše službe zahteva tudi nove predpise, od katerih je temeljni predpis "zakon o katastru komunalnih naprav" bil obravnavan na tem sestanku.

Razprava je pokazala enotno stališče glede nujnosti uvedbe tega katastra in do večine določil predloženega osnutka zakona, na posamezna njegova določila pa so bile izrečene tudi nekatere pripombe, iz katerih so bili razvidni različni pogledi na posamezne probleme. Predvsem niso bila enotna stališča o izdelovalcu katastra komunalnih naprav, o prikazovanju podolžnih profilov komunalnih vodov, o komunalnih napravah kolektivne potrošnje in o valorizaciji komunalnih naprav. Geodetski upravi SRS in republiškem sekretariatu za urbanizem bodo pripombe in mišljenja iz razprave o osnutku zakona o katastru komunalnih naprav in istočasne razprave o tehničnem postopku za izdelavo in vzdrževanje katastra komunalnih naprav koristne pri dokončni pripravi ustreznih zakonskih predpisov.

Glede na praznino, ki se v geodetski stroki že dalj časa čuti v pomanjkanju praktičnega navodila za izvajanje zakoličb, je geodetska uprava SRS pripravila "Navodilo o vsebini in merilu geodetskih osnov in o zakoličenju v zvezi z zakonom o urbanističnem planiranju".

Z objavo zakona o urbanističnem planiranju v začetku tega leta je priprava takega navodila postala še posebno nujna, zaradi česar je njegov osnutek bil obravnavan na tem posvetovanju.

Po obrazložitvi vseh poglavij, ki jih navodilo vsebuje je bilo razvidno iz razprave, da obstajajo različna stališča do vsebine navodila in načina ureditve posameznih vprašanj. Posamezniki so še prav posebno pozornost posvečali določilom navodila kot so: geodetske podloge za izvajanje zakoličb; vnašanje novih elementov v karto 1:5000; parcelacija zemljišč znotraj in izven zazidalnih območij, numerično prenašanje objektov na teren, vsebina in sestava zapisnika o zakoličenju, kontrola in nadzorstvo pri izvajanju zakoličb, zaračunavanje stroškov in drugo.

Po končani razpravi o tem navodilu se je direktor geodetske uprave SRS vsem udeležencem zahvalil za sodelovanje na posvetovanju, na katerem so se obravnavala važna vprašanja geodetske stroke in službe in jih pozval naj vsak po svojih močeh prispeva k čimprejšnji realizaciji na tem posvetovanju zastavljenega koncepta.

Zorko Ukmar

O OSNUTKU ZAKONA O KATASTRU KOMUNALNIH NAPRAV IN OBJEKTOV

Z osnutkom zakona o katastru komunalnih naprav in objektov, ki ga je po številnih in obširnih posvetovanjih pripravila geodetska uprava SRS, so podane čvrste osnove za javno razpravo o tem katastru. Razprava bo nedvomno podala še nove momente, ki jih osnutek ni zajel, in bo osnova za izdelavo predloga zakona, ki naj bi ga obravnavala skupščina SR Slovenije predvidoma še v tem letu.

Na področju evidence o obstoječem stanju komunalnih naprav in objektov ni bilo do sedaj mnogo napravljenega. Samoiniciativne priprave tega katastra v posameznih mestih so zelo pozitivne, vendar nezadostno usklajene in nesistematične. Nujna je torej intervencija družbe, da se to področje dejavnosti uredi s predpisi. Izhajajoč iz spoznanja o neodložni potrebi po uvedbi stabilne evidence na tem področju, je skupščina SR Slovenije že v družbenem planu razvoja v letih 1966-1970 določila, da se za naselja uredijo katastri komunalnih naprav in objektov in da se sprejme ustrezen zakon. Poleg tega je z zakonom o komunalnih delovnih organizacijah že dana obveza vodenja tega katastra tako pri delovnih organizacijah kot pri občinskem upravnem organu za geodetske zadeve. Zaradi prej navedenega bo predlagani zakon le nadaljevanje že začete družbene intervence na področju evidentiranja stanja komunalnih naprav in objektov.

Kataster komunalnih naprav in objektov bo ena od evidenc v sistemu kompleksne evidence o fizičnem stanju v prostoru, ki ga tvorijo zemljiški kataster, kataster komunalnih naprav in kataster zgradb. Na podlagi tega sistema evidenc bo možno z generalizacijami vzpostaviti za mesta in naselja kompleksno dokumentacijo o fizičnem stanju v prostoru, oblikovano v ustreznih urbanskih atlasih.

Osnutek zakona o katastru komunalnih naprav in objektov bazira na naslednjih glavnih postavkah:

1. Kataster komunalnih naprav in objektov je zbirna tehnična evidenca o vseh komunalnih napravah in objektih (omrežje vodo voda, kanalizacije, energetski vodi, telekomunikacijski vodi, cestišča ulic, pločniki, parkirni prostori, semaforji in podobno).
2. Kataster komunalnih naprav in objektov se vodi samo za mesta in naselja, za katera je določeno, da se izdelata urbanistični oziroma zazidalni načrt. V ostalih naseljih in na območjih izven naselij se ne bo vodil zbirni kataster, temveč se bodo obstoječe komunalne, energetske in telekomunikacijske naprave registrirale samo v načrtih in kartah izmeritve zemljišč, po postopku, ki je določen za izmeritev v veljavnih zakonskih predpisih.
3. Vsaka komunalna delovna organizacija, ki opravlja dejavnost posebnega družbenega pomena, vodi kataster o svojih napravah na celotnem območju, na katerem so te naprave.
4. Kataster komunalnih naprav in objektov in katastri, ki jih vodijo komunalne delovne organizacije, se morajo opirati na obstoječo izmeritev zemljišč

(načrti, oslonilne točke) in na zemljiški kataster ter morajo biti usklajene glede tehničnega postopka pri izdelavi in vzdrževanju. Da bi se to doseglo, se pooblašča geodetska uprava SR Slovenije, da o tem izda ustrezna navodila.

5. Izdelavo zbirnega katastra komunalnih naprav in objektov opravlja le delovna organizacija, ki je ustanovljena za izmeritev zemljišč (geodetski zavodi, geodetska podjetja). Rigoroznost tega določila izhaja iz izkušenj, ki so pokazale, da je samo geodetska delovna organizacija v stanju hitro opraviti taka dela.
6. Vzdrževanje zbirnega katastra komunalnih naprav in objektov opravlja občinski upravni organ, pristojen za geodetske zadeve. Postopek vzdrževanja temelji na geodetskem načrtu novega stanja, ki ga komunalne in druge delovne organizacije priložijo prijavi o nastalih spremembah. Zaradi tega je vzdrževanje le vris in vpis sprememb v operat katastra komunalnih naprav in objektov. Vsekakor bodo primeri, da bo moral občinski upravni organ za geodetske zadeve izvajati tudi terenska dela po naročilu komunalne organizacije, če ta ne razpolaga s potrebnim geodetskim kadrom.
7. Občinski upravni organ za geodetske zadeve je dolžan izdajati prepise in prerise iz operata katastra komunalnih naprav na zahtevo interesentov. Izdaja podatkov se opravi po splošnih predpisih, ki veljajo za dejavnost upravnih organov. Poleg tega je občinski upravni organ dolžan dati komunalnim delovnim organizacijam kopije geodetskih načrtov za potrebe vodenja njihovega katastra.

Tomaž Banovec

MOTORIZIRANI NIVELMAN V NEMŠKI DEMOKRATIČNI REPUBLIKI

26.7.1967. je prof. Peschel iz Dresdna predaval približno 30 ljubljanskim geodetom o motoriziranem nivelmanu.

Sama NDR ima razvito mrežo preciznega nivelmana v približni dolžini 20.000 km. Ostale socialistične države imajo tega še več. Samo v SZ je takih nivelmanskih poligonov za skupno dolžino 400.000 km. Pred leti so si socialistične dežele formirale skupen konzorcij, ki je dolžan tudi na geodetskem področju reševati skupne probleme geodetske stroke v socialističnem taboru. Nemška demokratična republika je tako prevzela nalogo modernizirati in ekonomizirati precizni nivelman. Po temeljitih premislekih so prišli do motoriziranega nivelmana. Bistvene novitete pri takem postopku so:

- Izključitev vseh nivelirjev z libelami in uporaba kompenzacijskega nivelirja KONI 007.

Firma garantira za KONI 007 natančnost ($m_0 \leq 0,7$ mm na km, medtem ko se pri dobrih nivelirjih z občutljivimi libelami doseže tudi ($m_0 \leq 0,3$ mm/km. Pri pazljivem delu s KONI-jem pa so tudi v klasičnem - peš nivelmanu dosegli natančnost ($m_0 \leq 0,3$ mm/km. Seveda pa je bila hitrost dela proti inštrumentom z libelami do 50 % večja. Tako je dober operater z nivelirjem KONI dosegel povprečno hitrost 1,5 km na uro, natančnost pa v večini primerov ni presegla natančnosti ($m_0 \leq 0,3$ mm/km.

- Prevoz obeh lat in instrumenta je popolnoma izključil pešačenje in celotno storilnost dvignil na 2,7 do 3,0 km na uro ali skoraj podvojil efekt. Ta rezultat so dosegli na 220 km poizkusnem poligonu in dosegli natančnost ($m_0 \leq 0,36$ mm/km

Najnovejša in najzanimivejša je brez dvoma motorizacija nivelmana, ki bistveno vpliva na dvig ekonomičnosti. Dodatna oprema stane 150.000 Ndin in vključuje v glavnem:

- 3 motorna vozila serijske proizvodnje TRABANT, ki so ustrezno predelana, a samo toliko, da so po malenkostni predelavi lahko takoj uporabna še za druge geodetske ali civilne naloge;
- dvoje ustreznih ogrodij za nošnjo in postavljanje lat;
- računski stroj namesto zvezka - zapisnika;
- števce, ki točno merijo razdaljo med vozili in latami;
- ročne radijske postaje za sporazumevanje ter nekaj manjših delov in inštrumentov.

Avtomobila, s katerima vozijo lati sta opremljena s posebno pripravo, ki na mehaničen način položi neke vrste žabo ter jo tudi nekoliko zabije s konstatno doziranimi udarci. V vertikalno lego jih postavlja s posebnim vzvodom.

Zasuk na mestu je omogočen za 180° s pomočjo posebnega vzvoda. Po končanem odčitanju se po posebnem škarjastem prenosu lata dvigne in nekoliko položi, da je možen takojšen premik. Človek v avtomobilu sploh ne izstopi, ker vse te operacije opravi iz avta.

Avto za instrument v kombi izvedbi je prirejen tako, da mu za cca 40 cm izvlečejo streho, da je vizura prosta in da ga streha ščiti pred soncem in dežjem. V dnu avta so odprtine za spuščanje instrumenta na zemljo. Avtomobila z latami potrebujeta samo enega človeka, ki je istočasno tudi voznik. Avto z inštrumentom pa ima razen opazovalca še šoferja, torej, skupaj šteje ekipa 4 ljudi.

Zaradi hitrega dela in stalnega opazovanja je potrebno operaterja večkrat razbremeniti, zato da zamenja kolega, ki je do tedaj skrbel za lato. Zato je v takih primerih dobro, da so tudi ljudje, ki skrbijo za late, geodetski strokovnjaki.

To je bil skop opis priprave in postopka. Zanimivo bo vedeti odgovore na sledeča vprašanja:

- 1.) Kako vpliva težak promet in vibracije motorjev na natančnost?
Predavatelj pravi, da bistvenih vplivov niso mogli opaziti, pač pa da so začuda opazili močno sistematično napako, ki pa se je izenačila vedno z niveliranjem v obeh merah. Načelno pa se danes tako ali tako s preciznim nivelmanom izogibajo prometnim ulicam.
- 2.) Kako so reagirali na to novost strokovni kolegi?
V začetku so bili vsi zelo skeptični in so govorili celo o šarlatanstvu. Ko pa so na javni mednarodni demonstraciji prikazali delo in ekonomičnost, so se vse države oziroma njihove geodetske službe odločilo za takojšno nabavo vsaj po enega kompleta. Ruski geodeti, ki so sami poizkusili, so dosegli natančnost $m_0 \leq 0,27 \text{ mm/km}$.
- 3.) Kje so to modernizacijo že uporabili?
Še preden se je dresdenska fakulteta temeljito pozabavala s temi problemi, so motorizacijo v nivelmanu s pridom uporabili v gravimetriji, ki jo tudi opravljajo z instrumenti v avtomobilih. Kot kaže, bodo prav ti strokovnjaki razen geodetskih služb najbolj toplo pozdravili to pridobitev.

POVZETEK:

Motorizacija in avtomatizacija v geodeziji kot kaže sploh nimata meja, saj kot kaže skoraj ni prirodne oziroma tehnične vede, ki bi tako hitro sledila avtomatizaciji. Vprašamo se lahko, ali bi tak nivelman pomenil revolucijo tudi pri nas. Verjetno bi za jugoslovanske zahteve zadoščala ena ekipa, saj bi bila njena letna zmogljivost cca 5.400 km, kar pokrije jugoslovanske letne potrebe. Pri tem pa moramo upoštevati tudi razdrobljenost naročil in razne republiške in druge meje.

Zadeva pa bi postala na vsak način interesantna pri večjih geodetskih naročilih v afriških deželah.

Peter Šivic

FOTOGRAMETRIČNO SNEMANJE PROMETNIH NESREČ

Kmalu po letu 1930 se v literaturi pojavijo prvi opisi dokumentiranja situacij, nastalih ob prometnih nesrečah, na fotografski oziroma fotogrametrični način. Izdelani so bili prvi točni načrti objektov in okolice nesreče z Wildovim specialnim instrumentarijem. Do danes se ta pribor ni bistveno spremenil niti v snemalni stereokameri z bazo 40 oziroma 120 cm na stativu, ki ga je mogoče dvigniti do 2,5 m, niti v instrumentu za izvrednotenje - avtografu. Iz primernega števila posnetih stereoparov je možno dobiti točen načrt v merilu 1:10 - 1:200. Za snemanje in izvrednotenje je potreben primerno šolan kader. Ves postopek je precej dolgotrajen.

Ponekod v svetu so ta za današnji čas prezamudni, prezahtevni in predragi postopek opustili in se vrnili tja kjer smo mi kar ostali, k izdelavi skic na podlagi nekaj na terenu z ročnim trakom izmerjenih podatkov. Seveda pa je taka dokumentacija nezanesljiva, pomanjkljiva in tudi prepočasna.

Današnji promet, ne le tisti izletniški in priložnostni, ampak vse nujne osebne vožnje in tovorni promet, je danes že tako obsežen, tako vsakodneven, boljše vsakosekunden, da je postal del nas samih. Ta del področja tehnike smo sprejeli, senčna stran pa nas vedno znova zaboli le ob nesrečah, posledicah in težavah; poleg sočutja čutimo krivdo, ker še daleč ni storjeno tisto, kar je naša dolžnost. Nevarnosti, ki jih promet prinaša s seboj, še ne obvladamo v zadostni meri. Prvi korak k rešitvi te naloge je nujna razrešitev dveh problemov:

- 1.) spoznavanje nevarnosti in
- 2.) hitro in učinkovito posredovanje ob nesrečah.

Oba problema sta v osnovi povezana, saj spoznamo nevarnost prav s tem, če lahko analiziramo potek in vzroke ter posledice nesreč. S tehničarico in modernizacijo sodobnega postopka pri dokumentiranju prometnih nesreč se približamo možnosti reševanja omenjenih problemov.

Osnovna vodilna misel je najti način, kako v čimkrajšem času čim bolj verodostojno in natančno registrirati stanje, nastalo ob prometni nesreči, in obenem tudi omogočiti takojšnjo odstranitev ovir, ki so z nesrečo nastale na cestišču. Prav te so mnogokrat direkten ali indirekten vzrok novim nesrečam. Raztresenih predmetov ni mogoče odstraniti, dokler varnostni organi ne odpravijo svojih meritev. Še večkrat je daljši zastoj na cesti indirekten vzrok novim nesrečam. Zgostitev prometa, kolone, slaba volja, nervoza in zamuda kot posledica ovir na cestah so čisto vzrok novim težkim prometnim nesrečam.

Iz točne, verodostojne in vsakomur razumljive dokumentacije se da sklepati na potek in večkrat tudi vzrok nesreče. Nazorna slika položaja po nesreči je tudi laiku ob primerni razlagi dokaz in pojasnilo o mnogih okoliščinah, ki so nesrečo povzročile. Dobra slika bi omogočala najboljše spoznavanje nevarnosti, ne le kot opomin, temveč kot tehnični fenomen, kot razumljiv pouk in nasvet. Iz navedenega sledi, da pride v poštev le fotografija kot sredstvo dokumentacije, in sicer taka, ki bo omogočala nazorno razpoznavanje in točno merjenje; torej fotoplan - načrt in nazorna slika obenem. Zamudno in pomanjkljivo merjenje in skiciranje na kraju nesreče bi tako odpadlo. Po primernem slikanju, ki ne zamudi dolgo, bi bilo možno cestišče takoj usposobiti za promet.

S primerne višine napravljen strogo vertikalni posnetek, na katerem bi se upodobili dve po položaju določeni (izmerjeni) točki, bi že direktno dal zahtevano sliko v določenem merilu. V praksi tak idealni primer ni lahko izvedljiv in bi bil potreben zahteven in obsežen instrumentarij tak, ki bi omogočil na primerni višini točno in stabilno naravnane snemalne kamere. Temu se je mogoče izogniti tako, da toleriramo poljubno (seveda v določenih mejah) nagnjen posnetek, ki ga s posebnim instrumentom - redreserjem razpačimo oziroma preslikamo ali prerišemo v načrt s poljubnim konstantnim merilom po celim posnetku.

V teoretični raziskavi najrazličnejših možnosti, pri čemer je bilo vedno treba upoštevati zahteve po točni, zanesljivi, verodostojni in razumljivi dokumentaciji ter realne sposobnosti kadra, ki bo za izvajanje potreben, sem pri aplikaciji za praktično izvedbo naletel velikokrat na težave.

Treba je bilo izbrati tisto, kar najbolj ustreza vsem zahtevam in je možno napraviti ali dobiti. Da bi se izognil pretiranim mrtvim kotom, je bilo treba kot praktično izvedljiv sprejeti le način snemanja, ki je blizu vertikalnemu posnetku, da pa bo kljub temu zajeto čimveč terena, je nujen širokokoten objektiv. Zeissov "mali redreser" kot instrument za izvrednotenje nam daje široke možnosti, ki jih žal ne moremo popolnoma izrabi-
ti. Snemalna kamera naj bi imela slikovni format 4 x 4 cm (čimvečja slika, tem jasnejša in boljša projekcija ali preslikava) ter slikovni kot blizu 90°. To bi nam omogočilo zajeti veliko polje na enem posnetku. Kamera mora imeti polavtomatski transport filma, kar omogoča več zaporednih posnetkov, ne da bi jo bilo treba snemati z visokega stativa. Seveda ni potrebno omenjati, da mora biti kvaliteta objektivna visoka in mora aparat delovati takorekoč s 100% točnostjo, saj bi po slikanju in odstranitvi slikanih objektov ob neuspelem posnetku ostali brez vseh podatkov.

Izbira dostopne in ne predrage snemalne kamere je bila težka. Japonska kamera Yashica je sicer idealna, le njen format filma in slikovni kot sta premajhna. Edina trenutno dosegljiva kamera z avtomatskim transportom filma je ruska "Leningrad" (format 24 x 36 mm, c = 28 mm). K tej kameri je možno dodati tudi širokokotni objektiv Leica (c = 21 mm).

Razpoložljivemu aparatu je bilo torej treba prirediti izpolnitev drugih zahtev. Minimalno polje, ki ga je treba zajeti na enem posnetku, naj bo vsaj 12 do 14 m. To je zahtevalo snemalno višino 10 - 12 m in postavilo problem konstrukcije stativa za snemanje s te višine.

Jasno je bilo, da pride v poštev le stativ, ki ga bo mogoče prevažati v avtu in ga bo lahko hitro sestaviti. Vabljuje so pnevmatične in podobne avtomatske ali polavtomatske konstrukcije, vendar so težke za transport z osebnim avtom. Izpolnitev v tej smeri naj ostane zaenkrat še stvar razmišljanj.

Za prototip je izbrana najenostavnejša in najcenejša izvedba trinožnega stativa iz aluminjastih palic. Iz cevi dolžine 1,5 m lahko 3 ljudje hitro sestavijo tudi 12 m visok stolp, ki je dovolj trden, da s kamero in flešem v vrhu kljubuje tudi vetru. Ker se dviguje navpično, zanj tudi niso ovira žice nad cestiščem in predmeti na cesti. Enostavnejša bi bila rešitev s sestavitvijo nosilca v obliki črke A na tleh in dvig te s škripcem. Vendar bi v veliki večini ne našli dovolj prostora za sestavitev in dviganje takega nosilca. Poleg stativa - trinožnika je bilo treba izdelati tudi nosilec kamere in fleša ter oskrbeti proženje na daljavo. Proženje z elektriko je predstavljalo dokajšno težavo, ker je sprožilec pri aparatu "Leningrad" zelo trd, saj zadržuje tudi vzmet za transport filma. Elektromagnet, ki ga napaja 12 voltni avtomobilski akumulator, sproži aparat s popolno gotovostjo. Ker je potrebna 100 % gotovost, da je slika posneta, je poleg akustičnega signala, ki spremlja ekspozicijo, vedno tudi fleš v kontaktu z aparatom in njegov blisk potrjuje ekspozicijo. Pri snemanju s serijskim fotoaparatom se ni mogoče izogniti redresiranju s pomočjo 4 oslonilnih točk.

Merjenje razdalj podnožišč stativa sicer ni zamudno in se da tudi zelo točno opraviti, a je skupno s postavitvijo 4. oslonilne točke le zahtevnejša naloga, iz katere lahko izvirajo napake ob merjenju, pri izdelavi skice in zapisovanju. Postavitev kakršnihkoli drugih fiksnih standardnih signalov je po eni strani težja (prostorsko), kot je po drugi strani mnogo enostavnejša.

Morda je najenostavnejša v postavitvi in izvedbi konstrukcija z eno zložljivo 6-metrsko lato in 4 verižicami z markami.

Štiri marke se lahko hitro postavijo s položajno točnostjo ± 2 cm v kvadrat.

Poizkusno snemanje je dalo lepe in zadovoljive rezultate. Skoraj brez vaje smo uspeli postaviti stativ s kamero v višino 10,5 m in napraviti vrsto posnetkov v približno 15 min. Če upoštevamo, da smo dobili v tem času kvalitetno in verodostojno dokumentacijo, je čas res kratek.

Po redresiranju posnetkov v načrt v merilu 1:50 ali 1:25 je primerjava razdalj, merjenih na terenu in na fotoplanu, pokazala maksimalna odstopanja do 6 cm, kar znaša v procentih izraženo 0,75% merjene dolžine. Meritve na projekciji, kjer ni napake v skrčku fotopapirja, pa dajo napake, manjše od 0,5 %.

Postopek od latentne slike na filmu do fotoplana poteka v laboratoriju in časovno ne igra bistvene vloge. En redreser, s katerim ravna priučen restitutor, zadošča lahko potrebam velikega področja.

Par posnetkov napravljenih v medsebojni razdalji cca 40 cm, je možno tudi po normalni povečavi opazovati pod zrcalnim stereoskopom in na stereomodelu res detajlno proučiti situacijo. Pravilno posnet par omogoča razpoznavanje tudi najmanjših detajlov.

Izpopolnitev postopka in instrumentarija je možna še v več smereh, posebno če bi se odstopilo od zahteve po serijskem fotoaparatu kot snemalni kameri. Izdelava posebne kamere bi bila sicer draga, bi pa redreser lahko zamenjal mnogo cenejši malo priročen fotopovečevalnik. Možno bi se bilo tudi izogniti redresiranju s pomočjo oslonilnih točk. Izdelava lahke, na avto montirane konstrukcije za dvig kamere na višino 10 m nam, bi poenostavila snemanje in bi 2 človeka lahko opravila vsa dela.

Uporabnost takega instrumentarija bi bilo mogoče razširiti tudi na druga področja, predvsem na arheologijo.

I N F O R M A C I J E

SR BOSNA IN HERCEGOVINA JE SPREJELA ZAKON O GEODETSKEM ZAVODU.

Zakon o geodetskem zavodu ureja položaj obstoječega geodetskega zavoda v skladu s temeljnim zakonom o zavodih. Izmeritev zemljišč in zemljiški kataster ki je osnovna dejavnost zavoda, zakon proglašča kot dejavnost posebnega družbenega pomena. Iz tega izhajajo zakonska določila, da so v upravljanje zavoda vključeni tudi predstavniki družbene skupnosti, način njihovega vključevanja in zadeve, pri katerih sodelujejo. Zakon predvideva soglasnost predstavnikov družbene skupnosti pri delitvi dohodka na del za osebne dohodke in skupne potrebe delavcev in na del za razširjene materialne osnove dela in razvoja zavoda. Sprejemanje statuta je vezano na potrditev Izvršnega sveta. Nadalje zakon tudi določa, da je republiška geodetska uprava organ, ki nadzoruje zakonitost dela zavoda.

ZVEZNA GEODETSKA UPRAVA JE SAMOSTOJNI UPRAVNI ORGAN.

Z zakonom o zveznih upravnih organih, zveznih svetih in zveznih organizacijah (Uradni list SRS št. 21/67) je določeno, da je zvezna geodetska uprava samostojni upravni organ, torej nad njim ne opravlja več nadzorstva zvezni sekretariat za finance, kot je bilo to do sedaj.

Navedeni zakon tudi določa, da opravlja Zvezna geodetska uprava zadeve, ki se nanašajo na izmeritev in kataster zemljišč in njuno vzdrževanje.

Skladno z določili gornjega zakona je zvezna skupščina imenovala za direktorja zvezne geodetske uprave dosedanjega direktorja tov. Vasilje BLAGOJEVIČA.

OBVESTILA UREDNIŠKEGA ODBORA "BILTENA"

Pregled izdatkov za "Bilten" št. 1/67. Izdana številka 1/67, ki je obsegala 32 strani v nakladi 350 izvodov je stala:

1. Nakup matric za tipkanje	72,80	Ndin
2. Plačilo tipkanja matric	135,00	"
3. Razmnožitev na ciklostil, vezava, obrezovanje in papir	645,38	"
4. Razpošiljanje "Biltena"	143,60	"

Skupaj 996,78 Ndin

NAROČNINA ZA "BILTEN" ZA LETO 1967. Že v zadnji številki smo vas obvestili, da je po sklepu 8. redne seje sekretariata Zveze GIG Slovenije uvedena za leto 1967 kolektivna naročnina. Istočasno smo sporočili, da smo poslali naročilnice vsem organizacijam in organom, ki zaposlujejo geodetske strokovnjake in v tej zvezi prosili geodetske strokovnjake, da podprejo našo akcijo pri svojih delovnih organizacijah in organih, da se čimprej naročijo na Bilten. Kolegom, ki so to storili se najlepše zahvaljujemo. Vendar moramo žal ugotoviti, da odziv na naš poziv ni zadovoljiv. Do sedaj je namreč naročilo "Bilten" 40 organizacij in organov, in to:

- 22 geodetskih občinskih upravnih organov od skupno 42
- 7 geodetskih institucij od skupno 9
- 11 negeodetskih delovnih organizacij.

Mislimo, da je stanje nezadovoljivo. Saj je navedenih 40 organizacij in organov naročeno na 105 izvodov "Biltena", kar zagotavlja dohodek 2.325,00 Udin, s katerimi bo možno izdati le dve do tri številke.

Ponovno prosimo geodetske strokovnjake za sodelovanje. Posebno prosimo tiste geodetske občinske upravne organe za geodetske zadeve in geodetske institucije, ki se še niso naročile na naše glasilo, da to storijo čimprej, kajti le tako nam bo možno izdati predvidene štiri številke Biltena.

Pokažite svojo člansko in strokovno zavest s tem, da se naročite na "Bilten" Zveze GIG Slovenije !

SODELUJTE TUDI VI V "BILTENU" ! Želimo, da bi bila vsebina "Biltena" čimzanimivejša. To pa bo možno doseči, če bo krog sodelavcev "Biltena" večji. Zaradi tega prosimo tudi vas za sodelovanje. Dobrodošli so vsi prispevki, ki posredno ali neposredno zadevajo geodezijo. Z veseljem bomo objavili drobne vesti v rubriki "Informacije". Pošljete nam lahko tudi različna vprašanja, ki se nanašajo na geodetsko službo in stroko. Če vam ne bomo mogli odgovoriti, bomo vprašanja posredovali pristojnim organom oziroma organizacijam. Posebno prosimo vse podružnice, da nas obveščajo o svojem delu.